Şirk, Ve Şirkten Korunma Yolları
Gönderen Kadir Hatipoglu - Ocak 14 2016 03:00:00

               iNDİR Sözlükte "bir şeyi ortak yapmak, birden fazla kişiye tahsis etmek, ortak kabul etmek ve ortak saymak" manalarına gelen şirk, ıstılahta, Yüce Allah'ın ilahlığında, sıfat ve fiillerinde ve Rab oluşunda ortağı, benzeri ve eşinin olduğunu kabul etmeyi ifade eder. Yapılan ibadetlerde Allah'tan gayrısını gözetme ve riya gibi kötü hasletler için de şirk kelimesi kullanılmıştır. أَلا أُنَبِّئُكمْ بِأكْبَرِ الْكَبائِرِ ؟ » ثلاثاً قُلنا : بلَى يا رسولَ اللَّه : قال : « الإِشْراكُ بِاللَّهِ، "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm): "Size büyük günahların en büyüğünü haber vereyim mi?" buyurmuş ve bunu üç kere tekrar etmişlerdi. "Evet!" deyince: "Allah'a şirk koşmak,”[1] Şirk ve küfrün Allah tarafından bağışlanmayacağı bildirilmektedir: اِنَّ اللهَ لاَ يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَآءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللهِ فَقَدِ افْتَرَى اِثْمًا عَظِيمًا "Şüphesiz ki Allah, kendisine eş koşulmasını asla bağışlamaz, bundan başkasını (günahları) dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa, gerçekten pek büyük bir günah işlemiş olur." [2] MÜŞRİK Bir şeyde ortak olmak anlamındaki şirk kökünden türeyen müşrik, sözlükte, ortak koşan, ortak yapan demektir. Istılahta ise; Allah'a, ilâh, rab, ma'bûd oluşunda, sıfat ve fiillerinde eşi ve ortağı bulunduğunu kabul eden kimseye denir. Başka bir deyişle müşrik, ulûhiyet

özelliklerinden birini, bir başkasına veren kimsedir. Müşrik kâfirdir, ancak her kâfir müşrik değildir. Örneğin, mecûsîlikte olduğu gibi iki ilâhın varlığını kabul etmek hem şirktir, hem de küfürdür. Halbuki âhiret gününe inanmamak sadece küfürdür, şirk değildir. Nitekim Kur'ân'da da müşriklerle ehl-i kitap, kâfirlerin iki ayrı zümresi olarak açıklanmıştır; لَمْ
يَكُنِ
الَّذِينَ
كَفَرُوا
مِنْ اَهْلِ
الْكِتَابِ
وَالْمُشْرِكِينَ
مُنْفَكِّينَ حَتَّى
تَاْتِيَهُمُ
الْبَيِّنَةُ "Apaçık delil kendilerine gelinceye kadar, ehl-i kitaptan ve müşriklerden inkârcılar (küfürden) ayrılacak değillerdi." [3] Allah'a şirk koşmak en büyük günahlardandır. Hatta şirkin Allah tarafından bağışlanmayacağı[4] ve وَاِذْ قَالَ
لُقْمَنُ
لاِبْنِهِ
وَهُوَ
يَعِظُهُ
يَابُنَىَّ
لاَ تُشْرِكْ
بِاللهِ
اِنَّ
الشِّرْكَ
لَظُلْمٌ
عَظِيمٌ Onun en büyük bir zulüm ve haksızlık olduğu bildirilmiştir .[5] Şirk altı kısma ayrılır; A- ŞİRK-İ İSTİKLÂL: birden fazla ilâhın varlığını kabul etmek. Mecûsîlerin ve Müşriklerin şirkleri ile Seneviyye (dualistler) buna örnek gösterilebilir. B- ŞİRK-İ TEB'İZ: Hristiyanların teslis inancında olduğu gibi, Allah'ın bir olduğunu söylemekle birlikte, O'nun ilâhlardan meydana geldiğine inanmak. C- ŞİRK-İ TAKRİB: Allah'ı yaratıcı olarak kabul etmekle birlikte, O'na yaklaştırır veya şefaatçı olur ümidiyle başka varlıklara tapmak. Mekke müşriklerinin putlara tapmaları gibi. D- ŞİRK-İ TAKLİD: Başka birini taklid ederek, Allah'tan başkasına, putlara ibadet etmek ve onları ilâh olarak tanımak. Bu dört şubenin kesinlikle küfür olduğu hususunda icmâ hâsıl olmuştur. Bunun dışında "küfür" olup-olmadığı hususunda ihtilâf edilen iki şube daha mevcuttur. Bunları da şu şekilde izah etmek mümkündür.

ŞİRKÛ'L-AĞRAZ : Herhangi bir mü'min Allah (cc)'rn rızası dışında birtakım gayeler gözeterek ibadette bulunursa şirkû'l-ağraz teşekül eder. Resûl-i Ekrem (sav)'in: "Gösteriş için oruç tutan, namaz kılan ve tasaddukta bulunan kimse

Allah (cc)'a şirk koşmuş olur.'[6] hadis-i şerifi, ,sirkû'1-ağrazı tarif eder. Bu sebeple riya ile ilgili bilgilerin farz-ı ayn olduğu hususunda ittifak hâsıl olmuştur.[7] Tasavvuf büyüklerinden Fudayl b. İyaz (rha)'rn "Halk için ameli terketmek riyâdır. Halk için amel etmek ise şirktir" sözü üzerine iyi düşünmek borcundayız. Bugün "Halk bize ne der?" endişesiyle kıvranan insanlar;şirkû'l-ağraz hastalığına tutulmuşlardır. ŞİRKÛ' LESBAB: Üzerinde hassasiyetle durulacak bir şirk çeşidi de ,sirkû' lesbab'dır. Bunun mahiyetini Hz. Ebu Bekir Sıddîk (ra)'tan rivayet edilen şu hadis-i şeriften öğrenelim: "Şirk sizin aranızda karmcanın kımıldamasından daha gizlidir." Hz. Ebu Bekir: "Ey Allah'ın Rasûlü! Şirk ancak Allah azze ve celle'den başkasına ibadet edilmek değil midir, yahud Allah'la birlikte başkasına tapmak değil midir?" Resûl-i Ekrem (sav): "Allah hayrını versin ey Sıddîk!.. Şirk sizin aranızda karıncanın kımıldamasından daha gizlidir. Sana onun küçüklerini, büyüklerini yahud küçüğünü giderecek bir şey haber vereyim mi?" Hz: Ebû Bekir: "Hay hay yâ RasûlALLAH " dedi. "Her gün üç defa: "Allah'ım bile bile şirk koşmaktan sana sığınırım. Bilmediklerimden de senden af dilerim" dersin. Şirk: "Bana filân ve Allah verdi," demendir. Denktaşlık ise: "Eğer filân olmasa idi, beni filânca öldürücekti" demendir." Buyurdular.[8]
Göıüldüğü gibi "sebeplerin ve maksatların" putlaştırılması, büyük bir zulüm ve şirktir. Şirkû'l-esbab ve ,sirkû'l-ağraz korkunç mesafeler kaydetmiştir. Şirkin her çeşidinden Allahû Teâla (cc)'ya sağınmak ve sırat-ı müstakim dışındaki bütün yollan terketmek vaciptir.[9] Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde buyuruyor ki:
اِنَّ اللهَ
لاَ يَغْفِرُ
اَنْ
يُشْرَكَ
بِهِ
وَيَغْفِرُ
مَا دُونَ
ذَلِكَ
لِمَنْ
يَشَآءُ
وَمَنْ
يُشْرِكْ
بِاللهِ
فَقَدِ
افْتَرَى
اِثْمًا
عَظِيمًا “Muhakkak ki, Allahü teâlâ kendisine şirk koşanı mağfiret etmez. Şirkten başka her günâhı dilediği kulundan affeder”.[10]
اِنَّ
الَّذِينَ
كَفَرُوا
وَظَلَمُوا
لَمْ يَكُنِ
اللهُ
لِيَغْفِرَ

لَهُمْ وَلاَ
لِيَهْدِيَه&#16
15;مْ طَرِيقًا
“Allah kafirleri ve zalimleri ne bağışlayacak ne de doğru yola iletecektir.”[11]
يَابُنَىَّ
لاَ تُشْرِكْ
بِاللهِ
اِنَّ
الشِّرْكَ
لَظُلْمٌ
عَظِيمٌ “Ey oğlum! Allah'a şirk koşma!
Zîrâ şirk büyük günâhtır.” [12] İslâm âlimleri
Şirki Ayrıca Büyük ve Küçük Şirk; Açık Şirk ve Gizli
Şirk olarakta sınıflandırmışlardır. 1) BÜYÜK ŞİRK: Allah’ın ortağı olduğunu
iddia etmektir ki bu, en büyük inkâr ve küfürdür. 2)
KÜÇÜK ŞİRK: Bazı amelleri yaparken Allah’ın dışında başkalarının da
rızâsını hesaba katmaktır. Böyle bir tavır riyâ ve amelî münafıklıktır.
Şirkle ilgili yukarıdaki tasniflerin yanında, şirk; açık şirk ve gizli şirk olmak üzere de
ikiye ayrılmıştır. Şirk-i Hafî Şirk: Kâinatın ve mevcûdatın sahibi Allah'a ortak
koşmak en büyük zulümdür, onu inkâr etmektir. Allâh'ın zatında,
sıfatında, rububiyetinde ve icraatında, ortağı, benzeri yoktur ve olamaz. Kâinattaki nizam ve
intizam şirke yer olmadığına en büyük delildir. Amellerde, Allah'ın rızasından başka bir
niyet ve maksat taşımak gizli şirk (şirk-i hafî)dir. Gizli şirkin menşei enâniyettir. Eğer
gizli şirk katılaşır ve artarsa, esbâb şirkine, oradan da küfre, en nihayet tatil'e yani
Hâlıksızlığa ulaşır. Kelime-i tevhidin tekrar ile zikrine devâm etmek, kalbi pek
çok şeyler ile bağlayan bağları koparmak ve insanda bulunan özelliklerin kendilerine
uygun ortaklarıyla olan alakalarını kesmek içindir.
وَاَنْ
اَقِمْ
وَجْهَكَ
لِلدِّينِ
حَنِيفًا
وَلاَ
تَكُونَنَّ
مِنَ
الْمُشْرِكِ&#16
10;نَ
"Doğruya yönelmiş (hanif) olarak yüzünü dine çevir (taatini yap),
sakın müşriklerden (puta tapanlardan) olma!"[13] ثُمَّ
اَوْحَيْنَا
اِلَيْكَ
اَنِ
اتَّبِعْ
مِلَّةَ
اِبْرَهِيمَ
حَنِيفًا
وَمَا كَانَ
مِنَ

الْمُشْرِكِينَ "Sonra sana, doğruya yönelen (hanif) İbrahim'in dinine uy!" diye vahyettik. Çünkü O, müşriklerden değildi."[14]
وَلاَ
يَصُدُّنَّكَ عَنْ اَيَاتِ
اللهِ بَعْدَ
اِذْ
اُنْزِلَتْ
اِلَيْكَ
وَادْعُ
اِلَى
رَبِّكَ
وَلاَ
تَكُونَنَّ
مِنَ
الْمُشْرِكِينَ "Sana indirildikten sonra Allah'ın ayetlerinden sakın seni alıkoymasınlar. Rabbine dâvet et, sakın müşriklerden olma!"[15]   Hz. Peygambere ve müslümanlara hitap:
مُنِيبِينَ
اِلَيْهِ
وَاتَّقُوهُ
وَاَقِيمُوا
الصَّلَوةَ
وَلاَ
تَكُونُوا
مِنَ
الْمُشْرِكِينَ مِنَ
الَّذِينَ
فَرَّقُوا
دِينَهُمْ
وَكَانُوا
شِيَعًا
كُلُّ حِزْبٍ
بِمَا
لَدَيْهِمْ
فَرِحُونَ "Allah'a yöneldiğiniz halde, O'na karşı gelmekten sakınınız, namaz kılınız, fırka fırka olup dinlerinde ayrılığa düşen, her fırkasının da kendisinde bulunanla sevindiği müşriklerden olmayınız."[16] Hadiste:
اِنَّ
اَدْنَى
الرِّيَاءِ
شِرْكٌ "Riyanın en azı da şirktir" buyurulmuştur. Bir başka hadis de şöyledir: "Kıyamet günü riyâkar adama: "Ey fâcir, ey gaddâr, nefsine gadreden, ey gösterişçi mürâî,,

amelin mahvoldu, mükâfatın kayboldu. Amelini kime gösteriş için yaptınsa, git ondan mükâfâtını al!" denir." Resûlullah'ın riyaya karşı uyarısı çoktur. Bunlardan biri de şöyle: “Ümmetimin şirke düşmesinden korkuyorum. Gerçi onlar puta tapacak değiller; güneşe, aya, taşa da tapacak değiller. Fakat amellerinde riyâkarlık yaparlar, Allah için işlemezler." Resûlullah'ın riya ile ilgili bazı hadislerine geçmeden önce, Gazâlî Hazretleri'nin riyanın dereceleri ile alâkalı açıklamasını da kaydetmede fayda görüyoruz: Ona göre riya'nın çeşitli dereceleri vardır. Bazısı bazısından daha ağırdır: Birinci Derece: En ağır olanıdır. Riya ile yaptığı ibâdette hiç sevap niyeti yoktur. İcabında insanların yanında abdestsiz bile namaz kıldığı halde, yalnız kaldığı zaman hiç kılmayan gibi. Bu namaz sırf insanlara gösteriş içindir, hiçbir hayrı yoktur. İkinci Derece: İbâdeti gösteriş için yapar, fakat Allah'ın rızasını da niyet eder. Ancak bu niyet zayıftır, yalnızlıkta bu ibâdeti yapmayacaktı. Sevâba niyet etmese de gösteriş için bunu yapacaktır. Üçüncü Derece: Gösteriş ve sevap tarafları müsâvî olmaktır. Eğer riyânın yanında bir de sevap veya sevabın yanında bir de riya niyeti olmasa bu ameli yapmayacaktı. İkisinin müsâvî olarak bulunmasıyla bu ameli yapmıştır. Bu amelinden zarar görmese de fayda da görmez, başa baş kurtarır. Dördüncü Derece: İbâdetini, insanların duymuş olmasından dolayı daha da gayrete gelip takviye etmesi, artırmasıdır. Böyle birisi, kimse duymasa da ibâdetini yapacaktır. Böyle birisi sırf riya maksadıyla yapmadığı için ibâdetinden fayda görebilir.[17] وعن أبى هريرة رَضِيَ اللّهُ عَنْهُ قال: قال رسولُ اللّه ،ص ، تَعَوَّذُوا بِاللّهِ مِنْ جُبِّ الحَزَنِ. فقَالَُوا يَارسولَ اللّهِ: وَمَا جُبُّ الحَزَنِ؟ قالَ: وَادٍ في جَهَنَّمَ تَتَعَوَّذُ مِنْهُ جَهَنَّمُ كُلَّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ. قِيلَ يَا رسُولَ اللّهِ: وَمَنْ

يَدْخُله؟
قال:
الْقُرَّاءُ
المُرَاءُون&#16
14;
بِأعْمَالِه&#16
16;مْ Hz. Ebû Hüreyre (radıyallâhu anh) anlatıyor:
"Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) bir gün: "Hüzün
kuyusundan Allah'a sığının!" buyurdular. Oradakiler: "Ey Allah'ın Resûlü!
Hüzün kuyusu da nedir?" diye sordular. "O, dedi, cehennemde bir vâdidir;
cehennem, o vâdiden her gün yüz kere Allah (c.c)'a sığınma taleb eder." "Ey
Allah'ın Resûlü! denildi, oraya kimler girecek?" "Oraya dedi, amellerinde riya yapan
kurrâlar girecektir!..."[18] وعن أبى
هريرة رَضِيَ
اللّهُ
عَنْهُ قال:
قال رسولُ
اللّه ،ص،:
يَقُولُ
اللّهُ
تَعالى: أنَا
أغْنَى
الشُّرَكَاء
عَنِ
الشِّرْكِ.
مَنْ عَمِلَ
أشْركَ مَعِى
فيهِ غَيْرِى
تَرَكْتُهُ
وَشِرْكَهُ Hz. Ebû
Hüreyre (radıyallâhu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu
vesselâm) buyurdular ki: "Allahu Teâlâ Hazretleri diyor ki: "Ben ortakların şirkten
en müstağnî olanıyım. Kim bir amel yapar, buna benden başkasını da ortak kılarsa,
onu ortağıyla başbaşa bırakırım."[19] Şirk, Küfür ve İrtidaddan Korunma Yolları Şirk,
Küfür ve İrtidaddan Korunma Yolları Muvahhid bir mü’min olabilmek,
öyle yaşayabilmek ve Allah’ın râzı olacağını ve kulları için seçip
beğendiğini belirttiği İslâm dini üzere ölmek, bir müslümanın, bir
mü’minin en büyük emelidir. Yüce Allah’ın da emri budur,
bütün peygamberlerin ümmetlerine tavsiye ettikleri de budur.
يَآاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا
اتَّقُوا
اللهَ حَقَّ
تُقَاتِهِ
وَلاَ
تَمُوتُنَّ
اِلاَّ

وَاَنْتُمْ
مُسْلِمُونَ
           “Ey iman edenler, Allah’tan nasıl korkmak gerekiyorsa öylece, hakkıyla korkun ve ancak müslümanlar olarak ölün.” [20] Kişinin âhiret hayatında Yüce Rabbimizin azâbından kurtulup ebedî mükâfatlarına nâil olabilmesi, günahlarının bağışlanabilmesi, ancak mü’min olarak, muvahhid olarak Yüce Allah’a herhangi bir şeklide herhangi bir şeyi, bir kimseyi, kurum ve nesneyi, madde ya da mânâyı, ideoloji ve putu şirk/eş koşmayarak Rabbine kavuşmasına bağlıdır. Çünkü kim Allah’a şirk koşarak ölürse cehenneme girecektir.[21] مَنْ مَات
لاَ يُشرِكُ
بِاللَّه
شَيْئاً
دخَلَ
الجَنَّةَ ،
وَمَنْ ماتَ
يُشْرِكُ
بِهِ شَيْئاً
، دَخَلَ
النَّارَ “Allah’a ortak koşmadan ölen cennete girer; Allah’a şirk koşarak ölen de cehennemi boylar .” [22]   يَا ابْنَ
آدَم ،
إِنَّكَ لَو
أَتَيْتَني
بِقُرابٍ
الأَرْضِ
خطايا ، ثُمَّ
لَقِيْتَني
لا تُشْرِكُ
بِي شَيْئاً ،
لأَتَيْتُكَ
بِقُرَابِهَ&#15
75; مَغْفِرَةً Enes radıyallahu anh, ben Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’i şöyle buyururken dinledim, dedi: “Allah Teâlâ: “Ey âdemoğlu! Sen yeryüzünü dolduracak kadar günahla huzuruma gelsen, fakat bana hiçbir şeyi ortak tutmamış, şirke bulaşmamış olsan, ben de seni yeryüzü dolusu mağfiretle karşılarım” buyurmuştur.”[23] Bu büyük gerçeği Kur’ân-ı Kerim’in hemen hemen her sayfasında çeşitli şekilde dile getirilmiş olarak görebilmekteyiz. O halde müslümanın iman ve tevhid konularında gereken hassâsiyeti göstererek imanını her nefes, her an ve her durumda korumaya, ona herhangi bir zarar getirmemeye çalışması, bunun için âzamî gayretini harcaması gerekmektedir. Bunun için, yani imanı korumak ve şirk ve irtidaddan korunmak ve küfre yaklaşmamak için gerekli olan bazı önemli hususları kısaca sayalım: Sahih bir iman, akaid bilgisi ve güçlü bir inanma/yakîn, Kur’ân-ı Kerim’in ve sahih sünnetin emir ve teşvik

ettiği amel ve ibâdetlere önem vermek, bunları yerine getirmek için âzamî gayret harcamak, Allah’ın ve Peygamberinin uyarılarına dikkat ederek, sakındırdıklarından kesinlikle uzak kalmak, hatta o yasaklara yaklaşmamak, Akîdemiz uğrunda gereken mücâdeleyi vermekten hiçbir şekilde geri kalmamak; inancımızla taban tabana zıt bir ortam içerisinde yaşamanın ıstırabını kalbimizin derinliklerinde duymak, Akîdemizi hâkim kılmak azmi ve emelini daima canlı tutmak, bu uğurda aynı hedefi paylaşanlarla bir ve beraber olmak, Allah’ı ve Rasûlünü yakından tanımak ve herşeyden çok sevmek, onların emir ve buyruklarını bütün emir ve direktiflerden üstün tutmak, onlara bağlanmayı her şeyin önünde bilmek, onların rızâlarını esas almak, Yüce Peygamberimizin yolundan ayrılmayan, onun sünnetini baştacı bilen, onun dışında izlenmeye, yolundan gidilmeye değer hiçbir kimsenin varlığını kabul etmeyenleri, başta sahâbeleri, güzel bir şekilde onların izinden gidenleri mümkün mertebe yakından tanımak, onların bu akîde uğrunda verdikleri mücâdele ve cihadı, kendi mücâdele ve cihadımız için yol azığı edinmek, İslâm’a, Kur’an ve Sünnet esaslarına kesin ve tâvizsiz bir şekilde bağlı kalmak, dinî vecîbeleri ihlâsla yerine getirmek, Yüce Peygamberin dahi küfürden, şirkten, riyâkârlıklardan ve benzeri kalbî/imanî hastalıklardan Allah’a sığındığını bilerek, hatırlayarak, imanımızı son nefesimize kadar muhâfaza edebilmek için Rabbimize daima duâ etmek, yalvarmak, fiilî olarak duâ bâbından elimizden gelen tüm gayreti göstermek. Rasûlullah (s.a.s.) duâlarında: “Sonrası küfür olmayan bir iman” ister[24]; her namazın akabinde “küfürden, fakirlikten ve kabir azâbından”[25], “küfürden ve borçlanmaktan” Allah’a sığınırdı.[26] Hz. Ebû Bekir’e ve onun şahsında bütün mü’minlere sabah akşam yapmasını tavsiye ettiği duâda, “şirkten” Allah’a sığınmak yer almaktadır: “Bile bile şirk koşmaktan Allah’a sığınırım, bilmediklerimden de Senden af dilerim”[27] [28]

  [1] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, □□Akçağ Yayınları: 15/36-37. [2] Nisâ, 4/48 [3] Beyyine, 98/1 [4] Nisâ, 4/48 [5] Lokman, 31/13 [6] Selçuk Eraydın, Tasavvuf ve Tarikatler, İstanbul □□1981, sh. 80. [7] İbn-i Abidin, Reddü'l Muhtar Ale'd Dürri'l Muhtar, □□Mısır,1972, c.1, sh. 29. [8] İmam-ı Mervezî, Müshed-i Ebû Bekir Sıddîk, □□İst.1981, sh. 91. [9] Yusuf Kerimoğlu / Kelimeler Ve Kavramlar [10] Nisâ sûresi 48 [11] Nisâ sûresi 168 [12] Lokman, 31/13 [13] Yunus: 10/105 [14] en-Nahl: 16/123 [15] el-Kasas: 28/87 [16] er-Rûm: 30/31-32 [17] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, □□Akçağ Yayınları:7/305-306. [18] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, □□Akçağ Yayınları:7/310-311. [19] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, □□Akçağ Yayınları:7/312-313. [20] Âl-i İmrân, 3/ 102 [21] Buhârî, Tefsîr 2, Sûre 22, Eymân 19, Cenâiz 19; □□Müslim, İman 150, 151 ve 4/Nisâ, 48, 116 [22] Müslim, Îmân 151 [23] Tirmizî, Daavât [24] Tirmizî, Deavât 30 [25] Nesâî, İstiâre 16, 29 [26] Nesâî, İstiâze, 16, 29 [27] Ebû Dâvud, Edeb 102 [28] M. Beşir Eryarsoy, İman ve Tavır, s. 351-354.

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler